YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

21 päivänä helmikuuta 2006 *

Asiassa C-286/03,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Oberster Gerichtshof (Itävalta) on esittänyt 27.5.2003 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 3.7.2003, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Silvia Hosse

vastaan

Land Salzburg,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, jaostojen puheenjohtajat P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Schiemann ja J. Makarczyk sekä tuomarit J.-P. Puissochet (esittelevä tuomari), R. Silva de Lapuerta, K. Lenaerts, P. Kūris, E. Juhász, G. Arestis ja A. Borg Barthet,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 31.5.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hosse, edustajinaan Rechtsanwalt W. Riedl ja Rechtsanwalt P. Ringhofer,

— Land Salzburg, edustajinaan Rechtsanwalt F. Hitzenbichler ja Rechtsanwalt B. Zettl,

— Itävallan hallitus, asiamiehinään E. Riedl ja M. Winkler,

— Alankomaiden hallitus, asiamiehinään H. G. Sevenster ja N. A. J. Bel,

— Portugalin hallitus, asiamiehinään L. Fernandes ja S. da Nóbrega Pizarro,

— Suomen hallitus, asiamiehenään T. Pynnä,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään C. Jackson, jota avustaa E. Sharpston, QC,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja D. Martin,

kuultuaan julkisasiamiehen 20.10.2005 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71, sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 29.4.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1399/1999 (EYVL L 164, s. 1; jäljempänä asetus N:o 1408/71) 4 artiklan 2 b kohdan ja 19 artiklan, työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2), sellaisena kuin se on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 27.7.1992 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2434/92 (EYVL L 245, s. 1) 7 artiklan 2 kohdan sekä EY 12 ja EY 17 artiklan tulkintaa.

2 Tämä kysymys on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Saksan kansalainen Silvia Hosse ja Land Salzburg (jäljempänä Salzburgin osavaltio). Silvia Hosse, jonka isä työskentelee opettajana Itävallassa Salzburgin osavaltiossa, riitauttaa viimeksi mainitun tekemän päätöksen evätä häneltä Salzburger Pflegegeldgesetziin (Salzburgin osavaltion huoltoavustuslaki; jäljempänä SPGG) perustuva huoltoavustus.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

3 Asetuksen N:o 1408/71 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Tässä asetuksessa:

a) 'palkatulla työntekijällä' ja 'itsenäisellä ammatinharjoittajalla' tarkoitetaan:

i) henkilöä, joka on pakollisen tai valinnaisen jatkuvan vakuutuksen perusteella vakuutettu yhden tai useamman palkattujen työntekijöiden tai itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvajärjestelmän taikka virkamiesten erityisjärjestelmän kattaman vakuutustapahtuman varalta;

— —

t) 'etuuksilla' ja 'eläkkeellä' tarkoitetaan kaikkia etuuksia ja eläkkeitä, mukaan lukien kaikki niiden osat, jotka maksetaan julkisista varoista, arvon säilyttäviä korotuksia ja lisäavustuksia, joihin sovelletaan III osaston säännöksiä, kuten myös kertasuoritteisia etuuksia, jotka maksetaan eläkkeiden yhteydessä, ja maksujen palauttamisen muodossa annettavia rahasuorituksia;

— — "

4 Asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan, jossa määritellään asetuksella tarkoitetut henkilöt, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tätä asetusta sovelletaan palkattuihin työntekijöihin tai itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja opiskelijoihin, jotka ovat tai ovat olleet yhden tai useamman jäsenvaltion lainsäädännön alaisia ja jotka ovat jäsenvaltion kansalaisia — — sekä heidän perheenjäseniinsä ja jälkeenjääneisiinsä."

5 Asetuksen N:o 1408/71 3 artiklan, jonka otsikkona on "Yhdenvertainen kohtelu", 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jollei tämän asetuksen erityisistä säännöksistä muuta johdu, jäsenvaltion alueella asuvat henkilöt, joihin tätä asetusta sovelletaan, ovat jäsenvaltion lainsäädännön mukaan samojen velvoitteiden alaisia ja nauttivat samoja etuja kuin tämän valtion kansalaiset."

6 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklassa, jonka otsikkona on "Asiallinen ulottuvuus", säädetään puolestaan seuraavaa:

"1. Tätä asetusta sovelletaan kaikkeen lainsäädäntöön, joka koskee seuraavia sosiaaliturvan aloja:

a) sairaus- ja äitiysetuuksia;

b) työkyvyttömyysetuuksia, mukaan lukien ne, joiden tarkoituksena on ansiokyvyn ylläpitäminen tai parantaminen,

c) vanhuusetuuksia;

d) jälkeenjääneiden etuuksia;

e) työtapaturma- ja ammattitautietuuksia;

f) kuolemantapauksen johdosta annettavia avustuksia;

g) työttömyysetuuksia; ja

h) perhe-etuuksia.

2. Tätä asetusta sovelletaan kaikkiin yleisiin ja erityisiin sosiaaliturvajärjestelmiin riippumatta siitä, ovatko ne maksuihin perustuvia vai maksuihin perustumattomia, sekä järjestelmiin, jotka koskevat työnantajan tai laivanvarustajan vastuuta, kun kysymys on 1 kohdassa tarkoitetuista etuuksista.

2 a. Tätä asetusta sovelletaan maksuihin perustumattomiin erityisetuuksiin, jotka annetaan muun kuin 1 kohdassa tarkoitetun lainsäädännön tai järjestelmän perusteella tai jotka on suljettu 4 kohdan nojalla soveltamisalan ulkopuolelle, jos tällaiset etuudet on tarkoitettu:

a) antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu 1 kohdan a–h alakohdassa tarkoitettuihin sosiaaliturvan aloihin; tai

b) vain työkyvyttömien erityistä suojelemista varten.

2 b. Tätä asetusta ei sovelleta niihin jäsenvaltion lainsäädännön maksuihin perustumattomia erityisetuuksia koskeviin säännöksiin, joita tarkoitetaan liitteessä II olevassa III jaksossa ja joita sovelletaan vain osassa valtion aluetta.

— —”

7 Asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II olevan III jakson K kohdassa mainitaan Itävallan osalta seuraavaa:

"Bundesländerin lainsäädännön nojalla vammaisille tai hoidon tarpeessa oleville myönnettävät etuudet."

8 Asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja, joka asuu muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella ja joka täyttää toimivaltaisen valtion lainsäädännössä asetetut edellytykset etuuksien saamiseksi ottaen tarpeen mukaan huomioon 18 artiklan säännökset, saa asuinvaltiossaan:

a) toimivaltaisen laitoksen puolesta luontoisetuudet asuinpaikan laitoksesta tämän laitoksen soveltaman lainsäädännön mukaisesti ikään kuin hänet olisi vakuutettu siinä; ja

b) rahaetuudet toimivaltaisesta laitoksesta sen soveltaman lainsäädännön mukaisesti. Kuitenkin toimivaltaisen laitoksen ja asuinpaikan laitoksen välisellä sopimuksella tällaiset etuudet voidaan maksaa viimeksi mainitusta laitoksesta ensiksi mainitun puolesta, toimivaltaisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

2. Edellä 1 kohdan säännöksiä sovelletaan vastaavasti perheenjäseniin, jotka asuvat muun jäsenvaltion kuin toimivaltaisen valtion alueella, sikäli kuin heillä ei ole oikeutta tällaisiin etuuksiin sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka alueella he asuvat.

Jos perheenjäsenet asuvat sellaisen jäsenvaltion alueella, jonka lainsäädännön mukaan oikeus saada luontoisetuuksia ei edellytä vakuutusta tai työskentelyä, heidän saamiaan luontoisetuuksia pidetään sen laitoksen puolesta suoritettuina, jossa palkattu työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja on vakuutettu, paitsi jos puoliso tai lapsista huolehtiva henkilö harjoittaa ammattia mainitun jäsenvaltion alueella."

9 Asetuksen N:o 1612/68 7 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisanomista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

2. Hänen on saatava samat sosiaaliset ja verotukseen liittyvät edut kuin kotimaisten työntekijöiden.

— —"

Kansallinen lainsäädäntö

10 SPGG:n 3 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Hoidon tarpeessa olevilla henkilöillä on oikeus huoltoavustukseen, jos

1. he ovat Itävallan kansalaisia

2. heidän pääasiallinen asuinpaikkansa on Salzburgin osavaltiossa ja

3. he eivät saa Bundespflegegeldgesetzin (Itävallan huoltoavustuslaki, BGBl. 110/1993) 3 §:ssä mainittuja etuuksia eikä heillä ole oikeutta näihin etuuksiin."

11 Koska tämä etuus on katsottava erityisiä elämäntilanteita koskevaksi avustukseksi, SPGG 3 §:n 1 momentin nojalla myönnettävästä huoltoavustuksesta aiheutuvien kustannusten osalta sovelletaan Sozialhilfegesetzin (sosiaalihuoltolaki) 40 §:ää (SPGG 17 §:n 2 momentti).

12 Sosiaalihuoltolain 40 §:ssä säädetään seuraavaa:

"1) Sosiaaliavustuksen rahoituksesta vastaavat osavaltio ja kunnat seuraavien säännösten mukaisesti:

— —

5) Erityisiä elämäntilanteita varten maksettavasta avustuksesta aiheutuvien kustannusten osalta — — sen hallinnollisen kantonin kunnat, joissa kyseiset kulut syntyvät, ovat velvollisia suorittamaan osavaltiolle vuosittain 50 prosentin suuruisen osuuden — —"

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Saksan kansalainen Sven Hosse on rajatyöntekijä, joka työskentelee opettajana Salzburgin osavaltiossa Itävallassa. Hän maksaa veronsa ja sosiaaliturvamaksunsa Itävaltaan ja kuuluu kyseisen valtion sairausvakuutuksen piiriin. Sven Hosse asuu Saksassa lähellä Itävallan rajaa vuonna 1997 syntyneen vaikeavammaisen tyttärensä Silvia Hossen kanssa.

14 Viimeksi mainitun äiti oli aikaisemmin ansiotyössä Saksassa, minkä perusteella hän kuului Saksan hoitovakuutuksen piiriin. Tytär, joka oli oikeudensaajana tässä vakuutuksessa, sai kyseistä avustusta äidin hoitovapaan päättymiseen asti syyskuussa 2000. Avustuksen maksaminen hoitovapaan jälkeen kuitenkin lopetettiin, koska äiti ei mennyt uudelleen ansiotyöhön.

15 Niinpä Silvia Hosselle haettiin huoltoavustusta SPGG:n nojalla. Salzburgin osavaltio hylkäsi kyseisen hakemuksen sillä perusteella, että SPGG:n 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa edellytetään, että kyseisen avustuksen saamiseksi hoidon tarpeessa olevan henkilön pääasiallisen asuinpaikan on oltava kyseisessä osavaltiossa.

16 Tuomioistuin, joka ensimmäisenä oikeusasteena käsitteli tätä päätöstä vastaan nostettua kannetta, hylkäsi kanteen. Se katsoi, että kyseinen avustus oli Silvia Hossen osalta maksuihin perustumaton erityisetuus, joka ei kuulu asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalaan ja jota ei siten pidä viedä maasta.

17 Sitä vastoin muutoksenhakutuomioistuin viittasi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-215/99, Jauch, 8.3.2001 antamaan tuomioon (Kok. 2001, s. I-1901) ja katsoi, että kyseinen avustus oli myös asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus ja että tämä rahallinen etuus oli sairausetuuksiin sovellettavien periaatteiden mukaisesti vietävä maasta Itävallan maksamana huoltoavustuksena (jäljempänä liittovaltion huoltoavustus).

18 Muutoksenhakutuomioistuimen mukaan Itävallassa pakollisessa sairausvakuutusjärjestelmässä vakuutetun henkilön tyttärenä Silvia Hosse kuuluu itävaltalaisen sairausvakuutuksen piiriin ja hän voi näin ollen toimivaltaisessa itävaltalaisessa sosiaalivakuutusasioita käsittelevässä laitoksessa vaatia kaikkia sairauden varalta säädettyjä rahallisia etuuksia. Kyseinen tuomioistuin katsoo, että nyt käsiteltävänä olevassa asiassa Salzburgin osavaltio, joka on toimivaltainen maksamaan huoltoavustusta, on velvollinen suorittamaan huoltoavustusta rahallisena sairausetuutena. Muutoksenhakutuomioistuin katsoo, että SPGG:n 3 §:n 1 momentin 2 kohdassa säädetyllä asuinpaikkaa koskevalla edellytyksellä ei ole merkitystä, koska asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 ja 2 kohdalla on välitön oikeusvaikutus.

19 Tähän muutoksenhakutuomioistuimen päätökseen haettiin muutosta Oberster Gerichtshofissa, joka on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko [asetuksen N:o 1408/71] 4 artiklan 2 b kohtaa, — — luettuna yhdessä sen liitteessä II olevan III jakson kanssa, tulkittava siten, että [SPGG:n] mukainen huoltoavustus on, siltä osin kuin kyse on sen maksamisesta Salzburgin osavaltiossa (Itävalta) työskentelevän ja yhdessä perheensä kanssa Saksan liittotasavallassa asuvan työntekijän perheenjäsenelle, maksuihin perustumaton erityisetuus eikä siksi kuulu [kyseisen asetuksen] soveltamisalaan?

2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan kieltävästi, onko Salzburgin osavaltiossa työskentelevän ja yhdessä perheensä kanssa Saksan liittotasavallassa asuvan työntekijän perheenjäsenellä oikeus saada [SPGG:n] mukaista huoltoavustusta sillä perusteella, että tämä huoltoavustus on asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa ja III osaston 1 luvun muiden jaksojen vastaavissa säännöksissä tarkoitettu rahallinen sairausetuus?

3) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko sallittua, että [SPGG:n] mukaisen huoltoavustuksen kaltainen etuus, jota on pidettävä [asetuksen N:o 1612/68] 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuna sosiaalisena etuna, myönnetään vain, jos etuudensaajan pääasiallinen asuinpaikka on Salzburgin osavaltiossa?

4) Jos kolmanteen kysymykseen vastataan myöntävästi, onko yhteisön oikeuden ja erityisesti EY 12 ja EY 17 artiklaan sisältyvien unionin kansalaisuutta ja syrjintäkieltoa koskevien periaatteiden mukaista, että oikeutta asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun sosiaaliseen etuun, kuten oikeutta [SPGG:n] mukaiseen huoltoavustukseen, ei myönnetä unionin kansalaisille, jotka työskentelevät rajatyöntekijöinä Salzburgin osavaltiossa mutta joiden pääasiallinen asuinpaikka on jossain muussa jäsenvaltiossa?

Jos tähän kysymykseen vastataan kieltävästi, mahdollistaako unionin kansalaisuus sen, että tällaisen rajatyöntekijän huollettavina olevat perheenjäsenet, joiden pääasiallinen asuinpaikka on myös jossain muussa jäsenvaltiossa, saavat Salzburgin osavaltiossa tämän osavaltion [SPGG:n] mukaista huoltoavustusta?"

Ennakkoratkaisukysymykset

Ensimmäinen kysymys

20 Ensimmäisellä kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, onko SPGG:n nojalla myönnetyn huoltoavustuksen kaltainen avustus maksuihin perustumaton erityisetuus, joka asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdan nojalla jää mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Alustavat huomautukset

21 Asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdassa jätetään sen soveltamisalan ulkopuolelle ne jäsenvaltion lainsäädännön maksuihin perustumattomia erityisetuuksia koskevat säännökset, jotka mainitaan liitteessä II olevassa III jaksossa ja joita sovelletaan vain osassa valtion aluetta.

22 Saman asetuksen liitteessä II olevan III jakson K kohdassa, joka koskee Itävallan tasavaltaa, mainitaan Bundeslandien lainsäädännön nojalla vammaisille ja hoidon tarpeessa oleville myönnettävät etuudet. SPGG:ssä säädetty huoltoavustus on siten asianmukaisesti mainittu asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II olevassa III jaksossa.

23 Tämä maininta ei kuitenkaan riitä siihen, että mainitun etuuden voidaan katsoa kuuluvan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdan soveltamisalaan.

24 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneesti katsonut, EY 42 artiklan nojalla annettuja asetuksen N:o 1408/71 säännöksiä on tulkittava kyseisen artiklan tavoitteen mukaisesti eli siten, että edistetään siirtotyöläisten vapaan liikkuvuuden mahdollisimman täysimääräistä toteutumista. EY 39, EY 40, EY 41 ja EY 42 artiklan tavoitetta ei saavuteta, jos oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen käyttävät työntekijät menettävät sosiaaliturvaetuja, joita tietyn jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädännössä heille tarjotaan, ja erityisesti, jos nämä etuudet on saatu vastineeksi työntekijöiden

suorittamista maksuista (ks. esim. asia 284/84, Spruyt, tuomio 25.2.1986, Kok. 1986, s. 685, 18 ja 19 kohta).

25 Tässä yhteydessä yhteisön lainsäätäjä voi vapaasti antaa sosiaaliturvaetuuksien maastaviennin periaatteesta poikkeavia säännöksiä (ks. erityisesti asia C-20/96, Snares, tuomio 4.11.1997, Kok. 1997, s. I-6057, 41 kohta). Tällaisia poikkeavia säännöksiä, ja sitäkin suuremmalla syyllä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohtaa, jossa suljetaan mainitun asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle tietyt erityisetuudet, on tulkittava suppeasti. Tämä edellyttää, että mainittu artikla voi koskea ainoastaan etuuksia, jotka täyttävät kumulatiivisesti siinä säädetyt edellytykset eli ovat etuuksia, jotka ovat yhtä aikaa luonteeltaan erityisiä ja maksuihin perustumattomia, jotka mainitaan kyseisen asetuksen liitteessä II olevassa III jaksossa ja jotka otetaan käyttöön vain osassa jäsenvaltion aluetta sovellettavalla kansallisella lainsäädännöllä.

26 Näin ollen on myös tutkittava, täyttääkö SPGG:n nojalla myönnettävää huoltoavustusta koskeva lainsäädäntö asetuksen N:o 1408/71 liitteessä II olevassa III jaksossa mainitun edellytyksen lisäksi muut asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdassa säädetyt edellytykset.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

27 Salzburgin osavaltio sekä Itävallan ja Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukset väittävät, että kyseinen etuus on asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettu ”erityisetuus”.

28 Salzburgin osavaltio korostaa erityisesti sitä, että etuus ei ole sosiaaliturvaan liittyvää perusetuutta täydentävä ja että se ei liity työskentely- tai maksukausiin eikä vakuutetun ryhmän jäsenen asemaan. Se on siten asetuksessa N:o 1408/71 tarkoitettu "erityisetuus". Osavaltio korostaa tältä osin, että historiallisesta näkökulmasta toimivalta sosiaaliturvaa koskevissa asioissa on aina ollut liittovaltiolla ja sosiaalihuoltoa koskevissa asioissa osavaltioilla.

29 Itävallan hallitus esittää samankaltaisia väitteitä ja muistuttaa erityisesti, että asetuksessa N:o 1408/71 käyttöön otettu "erityisetuuden" käsite vastaa yhteisöjen tuomioistuimen tietyissä asioissa yksilöimää "sekamuotoisten" etuuksien ryhmää, johon sisältyy yhtä aikaa sosiaaliturvaetuuteen ja sosiaaliavustukseen kuuluvia osatekijöitä.

30 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus täsmentää, että etuuden ja asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa lueteltuja sosiaaliturvan aloja vastaavan sosiaaliturvajärjestelmän välisen liitynnän olemassaolo ei yksin estä kyseisen etuuden luonnehtimista "erityisetuudeksi". Mikäli tällainen luonnehdinta ei olisi mahdollinen, kyseisen asetuksen 4 artiklan 2 a kohdan a alakohta, jossa viitataan erityisetuuksiin, jotka on tarkoitettu antamaan lisä-, korvaavaa tai täydentävää turvaa sellaista tapahtumaa vastaan, joka kuuluu näihin sosiaaliturvan aloihin, menettäisi merkityksensä samoin kuin mainitun asetuksen 10 a artiklan 3 kohta.

31 Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus väittää myös, että edellä mainitussa asiassa Jauch kyseessä ollut liittovaltion huoltoavustus ei ollut "sekamuotoinen", koska se myönnettiin yksinomaan yhdessä sosiaaliturvaetuuden eli eläkkeen kanssa, eikä sitä koskaan myönnetty sosiaaliavustuksena. Sitä vastoin muussa avustuksessa, joka jopa

antaa turvaa samankaltaista tapahtumaa vastaan ja joka myönnetään pelkästään sosiaaliavustuksena tietyille avustuksensaajille, on kyse "sekamuotoisesta" etuudesta. Ratkaiseva ominaisuus on etuudensaajan sosiaaliavustusta koskevan tarpeen olemassaolo, eikä tämän tarpeen välttämättä tarvitse olla rahallinen (ks. erityisesti asia C-356/89, Newton, tuomio 20.6.1991, Kok. 1991, s. I-3017 ja em. asia Snares).

32 Portugalin ja Suomen hallituksilla on pääasiallisesti samankaltaiset näkemykset asiasta.

33 Alankomaiden hallitus esittää viittaamista edellä mainitussa asiassa Jauch annettuun tuomioon.

34 Komissio sitä vastoin väittää, että SPGG:n nojalla myönnettävä huoltoavustus ei ole luonteeltaan erityisetuus vaan asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairauteen liittyvä sosiaaliturvaetuus.

35 Se korostaa, että asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohtaa on poikkeuksena tulkittava suppeasti. Se lisää, että SPGG:n nojalla myönnettävällä huoltoavustuksella on liittovaltion huoltoavustuksen kanssa sama tarkoitus, se on määrältään sama ja sen myöntämisen edellytykset ovat samat ja että myös se myönnetään objektiivisesti laissa määritellyn aseman perusteella ja että se on näin ollen, kuten liittovaltion huoltoavustuskin, asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairauteen liittyvä sosiaaliturvaetuus. Eroilla liittovaltion huoltoavustukseen nähden etuudensaajan ryhmän ja rahoitustavan osalta ei näin ollen ole merkitystä.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

36 Asetuksen N:o 1408/71 rakenteesta ilmenee, että kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu käsite "sosiaaliturvaetuus" ja saman asetuksen 4 artiklan 2 a ja 2 b kohdassa tarkoitettu käsite "maksuihin perustumaton erityisetuus" poissulkevat toisensa. Siten etuutta, joka täyttää asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun "sosiaaliturvaetuuden" edellytykset ei voida pitää "maksuihin perustumattomana erityisetuutena".

37 Etuutta voidaan pitää sosiaaliturvaetuutena, jos sen myöntäminen etuudensaajille perustuu tiettyyn laissa määriteltyyn asemaan yksilöllisestä tarveharkinnasta riippumatta ja jos etuus liittyy johonkin asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdassa nimenomaisesti mainittuun vakuutustapahtumaan (ks. erityisesti asia 249/83, Hoeckx, tuomio 27.3.1985, Kok. 1985, s. 973, 12–14 kohta; asia C-78/91, Hughes, tuomio 16.7.1992, Kok. 1992, s. I-4839, 15 kohta; asia C-160/96, Molenaar, tuomio 5.3.1998, Kok. 1998, s. I-843, 20 kohta ja em. asia Jauch, tuomion 25 kohta).

38 Tästä seuraa, että etuuksien, jotka myönnetään objektiivisesti laissa määritellyn aseman perusteella ja joilla pyritään parantamaan hoidon tarpeessa olevien henkilöiden terveydentilaa ja elämänlaatua, keskeisenä tarkoituksena on täydentää sairausvakuutuksesta maksettavia etuuksia, ja niitä on pidettävä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina "sairausetuuksina" (em. asia Molenaar, tuomion 24 ja 25 kohta ja em. asia Jauch, tuomion 28 kohta).

39 SPGG:n nojalla myönnettävän huoltoavustuksen kaltaisella avustuksella pyritään korvaamaan määrältään kiinteän tuen muodossa lisäkustannukset, jotka johtuvat etuudensaajien hoidon tarpeesta, ja erityisesti kustannukset, jotka liittyvät apuun, jota heille on tarpeen antaa.

40 Tällaisen huoltoavustuksen määrä riippuu hoidon tarpeesta. Se riippuu hoitoon käytetystä ajasta ilmaistuna tuntien lukumäärällä kuukautta kohden. Hoidon tarpeen arviointia säännellään yksityiskohtaisesti säädöstekstissä, jossa säädetään huollon tarpeen perusteella tapahtuvasta luokittelusta. Hoidon tarpeessa olevan henkilön muilla tuloilla ei ole vaikutusta huoltoavustuksen määrään.

41 Huoltoavustusta saavat henkilöt, joille ei liittovaltion säännösten mukaan makseta minkäänlaista eläkettä. Kyseisiä henkilöitä ovat pääasiallisesti sosiaalivakuutuksen piirissä olevien henkilöiden perheenjäsenet, sosiaaliavustuksen saajat, työssä käyvät vammaiset sekä osavaltioiden ja kuntien palveluksessa olleet eläkeläiset.

42 Näin ollen, vaikka pääasiassa kyseessä olevan kaltaiseen huoltoavustukseen voi liittyä erilainen järjestelmä kuin se, jota sovelletaan edellä mainitussa asiassa Molenaar annetussa tuomiossa kyseessä oleviin saksalaisesta hoitovakuutuksesta maksettaviin etuuksiin ja edellä mainitussa asiassa Jauch annetussa tuomiossa kyseessä olevaan Itävallan liittovaltion huoltoavustukseen, se on kaikesta huolimatta niiden kanssa samanlainen.

43 Lisäksi, kuten edellä mainitussa asiassa Jauch annetussa tuomiossa täsmennetään, huoltoavustuksen myöntämistä koskevien edellytysten ja sen rahoitustavan tarkoituksena tai vaikutuksena ei voi olla vääristää edellä mainituissa asioissa Molenaar ja

Jauch annetuissa tuomioissa kyseessä olevan kaltaista huoltoavustusta. Se, että etuuden myöntäminen ei välttämättä liity sairaus- tai eläkevakuutuksesta suoritettavan sellaisen etuuden maksamiseen, joka myönnetään muun kuin sairausvakuutuksen perusteella, ei siten voi muuttaa tätä arviointia.

44 Näin ollen ja vaikka tällaisilla etuuksilla onkin omia erityispiirteitä, niitä on pidettävä asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettuina "sairausetuuksina".

45 Edellä todettuihin vastauksiin nähden yksi asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdan soveltamiseksi välttämättömistä edellytyksistä eli kyseessä olevan etuuden luonnehtiminen "erityisetuudeksi" ei täyty. Siten ei ole tarpeen sen enempää pohtia kysymystä muiden mainitussa artiklassa säädettyjen edellytysten täyttymisestä.

46 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että SPGG:ssä säädetyn huoltoavustuksen kaltainen avustus ei ole asetuksen N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdassa tarkoitettu maksuihin perustumaton erityisetuus vaan tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus.

Toinen kysymys

47 Toisella kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy, voiko Salzburgin osavaltiossa työskentelevän ja yhdessä perheensä kanssa Saksassa asuvan

työntekijän perheenjäsen, joka täyttää muut myöntämisen edellytykset, vaatia SPGG:n nojalla maksettavan kaltaista huoltoavustusta asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa ja III osaston 1 luvun muiden jaksojen vastaavissa säännöksissä tarkoitetun kaltaisena sairauden vuoksi maksettavana rahallisena etuutena.

48 SPGG:ssä säädetyn huoltoavustuksen kaltainen sairausetuus, joka on taloudellinen tuki ja jonka avulla voidaan parantaa kokonaisvaltaisesti hoidon tarpeessa olevien henkilöiden elintasoa siten, että heidän tilastaan aiheutuneet ylimääräiset kustannukset korvataan, kuuluu asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuihin "rahallisiin sairausetuuksiin" (ks. em. asia Molenaar, tuomion 35 ja 36 kohta).

49 Lisäksi riidatonta on, että Sven Hosse on asetuksen N:o 1408/71 soveltamisalan piiriin kuuluva työntekijä.

50 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista käy lisäksi ilmi, että oikeus SPGG:ssä säädettyyn huoltoavustukseen on Silvia Hossen oma oikeus eikä se ole hänen isäänsä liittyvä johdannainen oikeus.

51 Tämä asema ei kuitenkaan estä sitä, että Silvia Hosse voi saada oikeuden Salzburgin osavaltion huoltoavustukseen, vaikka hän asuukin Saksassa silloin, kun hän täyttää

muut asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa ja III osaston 1 luvun muiden jaksojen vastaavissa säännöksissä säädetyt myöntämistä koskevat edellytykset.

52 Yhteisöjen tuomioistuin on tosin katsonut, että asetuksen N:o 1408/71 2 artiklan nojalla työntekijän perheenjäsenillä on ainoastaan johdettuja oikeuksia, toisin sanoen oikeuksia, jotka he ovat saaneet tässä ominaisuudessa, eikä omia oikeuksia, jotka kuuluvat heille riippumatta millään tavoin heidän sukulaissuhteestaan työntekijään (ks. erityisesti asia 40/76, Kermaschek, tuomio 23.11.1976, Kok. 1976, s. 1669, 7 kohta).

53 Yhteisöjen tuomioistuin on kuitenkin myöhemmin rajoittanut tämän oikeuskäytännön koskemaan ainoastaan tapauksia, joissa työntekijän perheenjäsen vetoaa asetuksen N:o 1408/71 67–71 artiklan työttömyysetuuksia koskevien kaltaisiin, yksinomaan työntekijöihin sovellettaviin säännöksiin, joita ei sovelleta heidän perheenjäseniinsä (ks. asia C-308/93, Cabanis-Issarte, tuomio 30.4.1996, Kok. 1996, s. I-2097). Tästä ei ole kyse mainitun asetuksen 19 artiklassa, jonka tarkoituksena on juuri turvata työntekijöille ja sellaisille perheenjäsenille, jotka asuvat muussa kuin toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, sovellettavan lainsäädännön mukaisten sairausetuuksien myöntäminen, sikäli kuin perheenjäsenillä ei ole oikeutta näihin etuuksiin sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella he asuvat.

54 Lisäksi asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 2 kohdalla pyritään erityisesti siihen, ettei sairausetuuksien myöntäminen edellytä, että työntekijän perheenjäsenten asuinpaikan on oltava toimivaltaisessa jäsenvaltiossa, jotta yhteisön työntekijä ei luopuisi käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen.

55 Näin ollen olisi asetuksen N:o 1408/71 19 artiklan 2 kohdan vastaista poistaa työntekijän tyttäreltä oikeus etuuteen, johon hän olisi oikeutettu, mikäli hän asuisi toimivaltaisessa valtiossa.

56 Toiseen kysymykseen on siten vastattava, että Salzburgin osavaltiossa työskentelevän ja yhdessä perheensä kanssa Saksassa asuvan palkatun työntekijän perheenjäsen voi silloin, kun hän täyttää muut myöntämistä koskevat edellytykset, vaatia työntekijän työskentelypaikan toimivaltaista laitosta maksamaan SPGG:n nojalla maksettavan huoltoavustuksen kaltaista avustusta asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa tarkoitetun kaltaisena sairauden vuoksi maksettavana rahallisena etuutena, sikäli kuin perheenjäsenellä ei ole oikeutta vastaavaan etuuteen sen valtion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän asuu.

57 Kun otetaan huomioon kahteen ensimmäiseen kysymykseen annetut vastaukset, muihin kysymyksiin ei ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

58 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Salzburger Pflegegeldgesetzissä säädetyn huoltoavustuksen kaltainen avustus ei ole sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 4 artiklan 2 b kohdassa tarkoitettu maksuihin perustumaton erityisetuus vaan tämän asetuksen 4 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu sairausetuus.**

2) **Salzburgin osavaltiossa työskentelevän ja yhdessä perheensä kanssa Saksassa asuvan palkatun työntekijän perheenjäsen voi silloin, kun hän täyttää muut myöntämistä koskevat edellytykset, vaatia työntekijän työskentelypaikan toimivaltaista laitosta maksamaan Salzburger Pflegegeldgesetzin nojalla maksettavan huoltoavustuksen kaltaisen avustuksen asetuksen N:o 1408/71 19 artiklassa tarkoitetun kaltaisena sairauden vuoksi maksettavana rahallisena etuutena, sikäli kuin perheenjäsenellä ei ole oikeutta vastaavaan etuuteen sen jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, jonka alueella hän asuu.**

Allekirjoitukset